

ARBEIDSMARKTPOSITIE VAN JONGE FISCALISTEN 2024

RAPPORT

seo • economisch onderzoek

AUTEURS

DANIEL PRITSCH EN HARRIËT PRINS

IN OPDRACHT VAN

DE NEDERLANDSE ORDE VAN BELASTINGADVISEURS

AMSTERDAM, NOVEMBER 2024

Samenvatting

Jonge fiscalisten hebben nog steeds een sterke arbeidsmarktpositie. Ze vinden snel een baan, hebben relatief vaak een vast contract en krijgen een goed salaris. De instroom neemt bij de meeste fiscale kantoren toe, maar zij verwachten ook het komende jaar nog meer belastingadviseurs nodig te hebben.

Dit rapport beschrijft de arbeidsmarktpositie van jonge fiscalisten in 2024 en de ontwikkelingen in vraag en aanbod in de laatste twee jaar. We richten ons hier op de studenten en recent afgestudeerden uit de fiscale hbo- en wo-opleidingen: hbo finance, tax and advice, wo fiscaal recht en wo fiscale economie.

Instroom in fiscale opleidingen neemt licht af en de toekomstige uitstroom daarmee ook

Het aantal nieuwe eerstejaars in de fiscale opleidingen neemt de laatste twee jaar licht af bij zowel de fiscale hbo- als wo-opleidingen. Dankzij zijinstroom neemt het totale aantal inschrijvingen bij wo fiscaal recht echter nog wel toe. Toch daalde het aantal afgestudeerden wo fiscaal recht de laatste jaren licht. Het aantal afgestudeerden wo fiscale economie bleef stabiel en het aantal afgestudeerden hbo finance, tax and advice steeg. We verwachten dat het aantal afgestudeerden de komende jaren wat daalt voor hbo finance, tax and advice en wo fiscaal recht en dat de uitstroom voor wo fiscale economie stabiel blijft.

Op een aantal achtergrondkenmerken wijken fiscalisten af van studenten aan de gemiddelde andere opleiding. Fiscalisten zijn vaker man en hun ouders zijn minder vaak hoogopgeleid dan bij studenten van andere opleidingen. Ook hebben ze relatief vaak een relevante bijbaan tijdens hun opleiding.

Goede arbeidsmarktpositie

Fiscalisten hebben een goede arbeidsmarktpositie. Alumni van fiscale opleidingen vinden snel een baan en krijgen relatief vaak een vast contract. Voor wo-afgestudeerden is het startsalaris ook relatief hoog en de salarisgroei is hoger dan bij de gemiddelde andere opleiding. Voor fiscale hbo-afgestudeerden is het salaris vergelijkbaar met het gemiddelde.

Het merendeel van de afgestudeerden van fiscale opleidingen gaat in de specialistische zakelijke dienstverlening werken. Daarbinnen werken ze vaak in de sector registeraccountants of accountant-administratiekantoren. Ongeveer de helft van de wo-afgestudeerden en een derde van de hbo-afgestudeerden gaat bij een groot kantoor werken. Het aandeel dat bij een klein bedrijf gaat werken neemt af.

In- en uitstroom kantoren verbetert

Uit een vragenlijst onder 27 fiscale kantoren blijkt dat bij de helft van deze kantoren de instroom de laatste twee jaar is toegenomen, terwijl bij een derde de uitstroom is afgenomen. Daarmee ziet de situatie er anders uit dan bij de vragenlijst twee jaar geleden. Toen gaf het merendeel aan dat de instroom gelijk was gebleven of was afgenomen en dat de uitstroom was toegenomen. Het verschil met twee jaar geleden komt vooral door meer instroom van hbo'ers en een lagere uitstroom van zowel hbo'ers als academici. Verder geven kantoren minder vaak aan dat zij niet-fiscalisten aannemen en omscholen tot belastingadviseur dan twee jaar geleden. Al met al lijkt het er dus op dat het kantoren de laatste twee jaar is gelukt om meer mensen aan te trekken en te behouden. Een ruime meerderheid van de kantoren verwacht in de nabije toekomst echter nog meer belastingadviseurs nodig te hebben, met name academisch opgeleide belastingadviseurs.

Inhoudsopgave

Samenvatting	2
1 Inleiding	4
2 Ontwikkeling van de studentenpopulatie	6
2.1 Juridische en economische opleidingen	6
2.2 Instroom eerstejaars	7
2.3 Uitval en zijinstroom	8
2.4 Gediplomeerden	8
3 Wie zijn de jonge fiscalisten?	12
3.1 Achtergrondkenmerken	12
3.2 Onderwijskenmerken	13
4 Arbeidsmarktpositie	15
4.1 Situatie na afstuderen	15
4.2 Arbeidsvoorwaarden	17
5 Waar komen de jonge fiscalisten terecht?	20
5.1 Sector	20
5.2 Bedrijfsgrootte	21
6 Hoe groot is de vraag naar jonge fiscalisten?	23
6.1 Instroom	23
6.2 Uitstroom	25
6.3 Toekomst	26
Bijlage A Onderzoeksverantwoording	28
Onderzoekspopulatie	28
Registratiegegevens DUO	29
CBS Microdata	29
Eigen enquête onder werkgevers fiscaal personeel	31

1 Inleiding

Voorgaande edities van dit onderzoek lieten zien dat fiscalisten de laatste jaren een sterke arbeidsmarktpositie hebben. Dit rapport beschrijft de arbeidsmarktpositie van jonge fiscalisten in 2024 en de ontwikkelingen in vraag en aanbod in de laatste twee jaar.

Eerdere onderzoeken hebben laten zien dat fiscalisten, zeker de laatste jaren, een goede arbeidsmarktpositie hebben. In 2018 bleek dat de arbeidsmarkt er voor net afgestudeerde fiscalisten goed uitzag en een herhaling van dit onderzoek in 2022 liet zien dat ook na de coronacrisis hun arbeidsmarktpositie gunstig was. De Nederlandse Orde van Belastingadviseurs (NOB) heeft SEO gevraagd om het onderzoek te herhalen en daarmee de ontwikkelingen tussen 2022 en 2024 te beschrijven. Daarmee is dit de negende editie van het onderzoek naar de arbeidsmarktpositie van jonge fiscalisten in opdracht van de NOB. De eerdere onderzoeken vonden plaats in 2006, 2008, 2009, 2010, 2013, 2015, 2018 en 2022.

Voor het bepalen van de arbeidsmarktpositie van fiscalisten wordt gebruikgemaakt van gegevens uit 'Studie & Werk', het SEO-onderzoek naar de arbeidsmarktpositie van afgestudeerden. Hierbij wordt gebruikgemaakt van registratiegegevens van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS Microdata). Met deze dataset kan de arbeidsmarktpositie van alle afgestudeerden in het hoger onderwijs in beeld worden gebracht, inclusief alle afgestudeerden met een fiscale opleiding. Ook kan er gekeken worden naar de baankenmerken van een afstudeercohort fiscalisten in de eerste jaren na afstuderen.

Dit onderzoek geeft antwoord op de volgende onderzoeksvragen, ingedeeld naar de onderwerpen aanbod, vraag en de match tussen vraag en aanbod:

Aanbod

1. Hoe groot is de instroom van studenten in de relevante opleidingen in het hoger onderwijs?
2. Hoe groot is de uitstroom van gediplomeerden uit de relevante opleidingen richting de arbeidsmarkt?
3. Wat zijn de achtergrondkenmerken van de jonge fiscalisten?

Match vraag en aanbod

4. Wat is de arbeidsmarktpositie van de jonge fiscalisten?

Vraag

5. Bij welk soort bedrijven komen de jonge fiscalisten terecht?
6. Hoe groot is de vraag naar fiscalisten?

Om het mogelijk te maken om de resultaten te vergelijken met de onderzoeken in voorgaande edities, sluiten we zoveel mogelijk aan bij toentertijd gebruikte onderzoeksmethoden. De analyse wordt grotendeels gebaseerd op drie databronnen: de registraties van DUO, de Microdata van het CBS en een door SEO afgenomen enquête onder fiscale kantoren. De registraties van DUO bevatten cijfers over de in- en uitstroom bij fiscale opleidingen, gemeten door het aantal eerstejaars, het totale aantal ingeschreven studenten en het aantal gediplomeerden per collegejaar. De CBS Microdata bevatten de persoonskenmerken, de arbeidsmarktpositie en bedrijfskenmerken van alle afgestudeerden in het hoger onderwijs die in Nederland gaan werken. De door SEO afgenomen enquête is een

online vragenlijst onder kantoren met tien of meer NOB-leden. In deze enquête is gevraagd naar de recente ontwikkelingen in de in- en uitstroom van fiscaal personeel en de verwachting voor het komend jaar volgens de kantoren. Bijlage A gaat nader in op de drie databronnen.

In een aantal hoofdstukken zetten we de bevindingen voor de afgestudeerden van de fiscale opleidingen af tegen vergelijkbare opleidingen (de 'referentieopleidingen') en de overige opleidingen in het hbo en wo. Een overzicht van welke opleidingen onder de fiscale opleidingen vallen is te vinden in Bijlage A.

De opbouw van het rapport is als volgt. Hoofdstuk 2 laat zien hoeveel studenten een fiscale opleiding zijn gaan volgen in de afgelopen jaren en wat de komende jaren de verwachte uitstroom is vanuit die opleidingen naar de arbeidsmarkt. Hoofdstuk 3 beschrijft de achtergrondkenmerken van de afgestudeerde fiscalisten in het studiejaar 2021/22. Hoofdstuk 4 verschaft inzicht in de arbeidsmarktpositie van fiscalisten. Wat verdienen zij als starter en hoe ontwikkelt hun salaris zich? Hoofdstuk 5 presenteert informatie over de bedrijven waar fiscalisten terechtkomen. Hoofdstuk 6 behandelt de vraagzijde van de arbeidsmarkt voor fiscalisten. Wat zijn de recente ontwikkelingen in de in- en uitstroom van fiscaal personeel op de kantoren?

2 Ontwikkeling van de studentenpopulatie

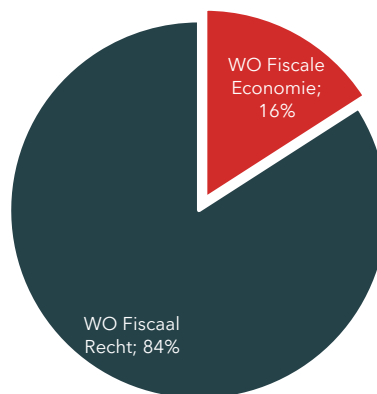
De instroom in de fiscale opleidingen neemt de laatste jaren licht af en de verwachte uitstroom daarmee ook. Dankzij zijnstroom neemt het totale aantal inschrijvingen bij wo fiscaal recht nog wel toe.

Dit hoofdstuk beschrijft de ontwikkeling van de studentenpopulatie in de fiscale opleidingen. Hiervoor wordt eerst de instroom van eerstejaars bekeken en vervolgens het (netto) effect van uitval en studiewisselaars. Met behulp van deze informatie maken we een prognose van de uitstroom die de komende jaren verwacht kan worden. Tot slot bekijken we de verdeling van de studenten over de verschillende onderwijsinstellingen.

2.1 Juridische en economische opleidingen

Er zijn in het wo in principe twee soorten fiscale opleidingen: economische en juridische opleidingen. Zoals te zien in Figuur 2.1 is het aandeel fiscale studenten aan juridische opleidingen duidelijk groter dan het aandeel aan een economische opleiding, met 84 procent tegenover 16 procent.¹ Dit aandeel is wat toegenomen ten opzichte van 2022. Toen had 80 procent van de afgestudeerden fiscaal recht gestudeerd en 20 procent fiscale economie.

Figuur 2.1 Vijf op de zes fiscale wo-afgestudeerden hebben fiscaal recht gestudeerd

Bron: DUO, bewerking SEO Economisch Onderzoek 2024

De fiscale afgestudeerden vormen maar een klein deel van de totale uitstroom. In het wo heeft de afgelopen drie jaar 1,3 procent van de afgestudeerden een fiscale juridische opleiding gedaan en 0,2 procent een fiscale economische opleiding. Dit aandeel is licht gedaald ten opzichte van eerdere jaren, toen het nog om respectievelijk 1,4 en 0,4 procent ging.

Andere opleidingen binnen dezelfde faculteiten zijn groter. 4,2 procent van alle wo-afgestudeerden heeft de master Nederlands recht voltooid en 1,4 procent heeft een diploma business economics op zak. De studie notarieel recht is met 0,3 procent van de afgestudeerden aan universitaire instellingen wel een stuk kleiner. Ook bij deze opleidingen is een daling te zien ten opzichte van eerdere jaren. Tussen 2014 en 2016 had nog 4,9 procent van alle

¹ De percentages laten het gemiddelde van de laatste drie jaar zien.

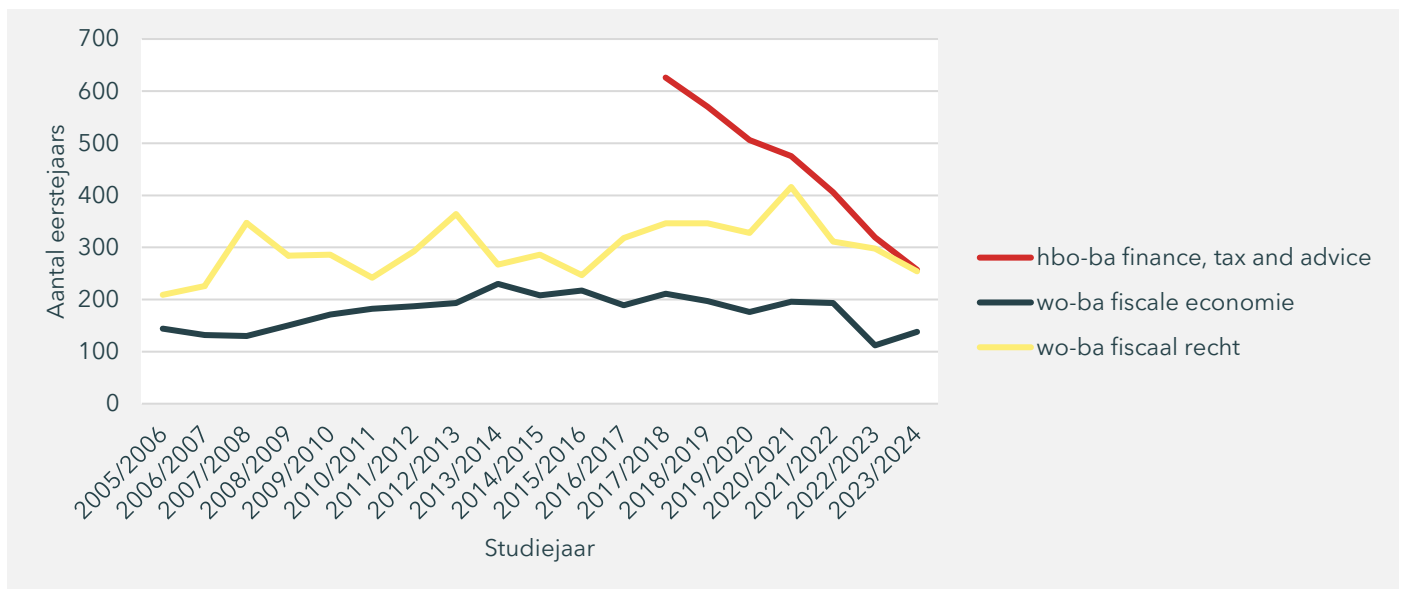
wo-afgestudeerden de master Nederlands recht behaald en rondde 1,9 procent de opleiding business economics af. Daarmee past de daling van het aantal afgestudeerden op de fiscale opleidingen bij de bredere trend voor economische en juridische opleidingen.

Ook binnen het hbo vormen fiscalisten met 0,4 procent slechts een klein deel van de populatie hbo-afgestudeerden. Dat percentage was twee jaar geleden 0,3 procent. Het aandeel van de afgestudeerden is vergelijkbaar met MER (0,3 procent) en lager dan het aandeel accountancy (1,0 procent). De dalende trend in het aandeel MER-gediplomeerden heeft zich doorgezet. Tussen 2014 en 2016 was dit aandeel nog 2,3 procent. Daarmee lijkt de trend in het aandeel fiscalisten in het hbo in te gaan tegen de trend bij andere juridische en economische opleidingen in het hbo.

2.2 Instroom eerstejaars

Figuur 2.2 laat het aantal eerstejaars in de fiscale bacheloropleidingen zien per collegejaar. Hierbij gaat het om studenten die voor het eerst in het hbo of wo staan ingeschreven. Zoals te zien in de figuur loopt het aantal eerstejaars in de hbo-opleidingen terug. Die trend was twee jaar geleden al zichtbaar, maar heeft zich sindsdien doorgezet. De eerste twee jaar had deze opleiding ongeveer 600 nieuwe eerstejaars, de laatste twee jaar zijn het er zo'n 300 per jaar. Het aantal eerstejaars in de wo-bachelors was de afgelopen jaren redelijk stabiel tot licht stijgend, maar lijkt de laatste jaren licht af te nemen. Fiscaal recht had jarenlang rond de 300 nieuwe eerstejaars per jaar. Dit aantal nam toe vanaf 2017/18 tot zo'n 350 eerstejaars en de laatste drie jaar (vanaf 2021/22) ligt het aantal eerstejaars weer rond de 300. Fiscale economie was tot 2021/22 vrij stabiel, met rond de 200 eerstejaars per jaar. De laatste twee jaar is die instroom lager, met 112 eerstejaars in 2022/23 en 138 in 2023/24.

Figuur 2.2 Het aantal eerstejaars in fiscale opleidingen daalt de laatste paar jaar, met name in het hbo

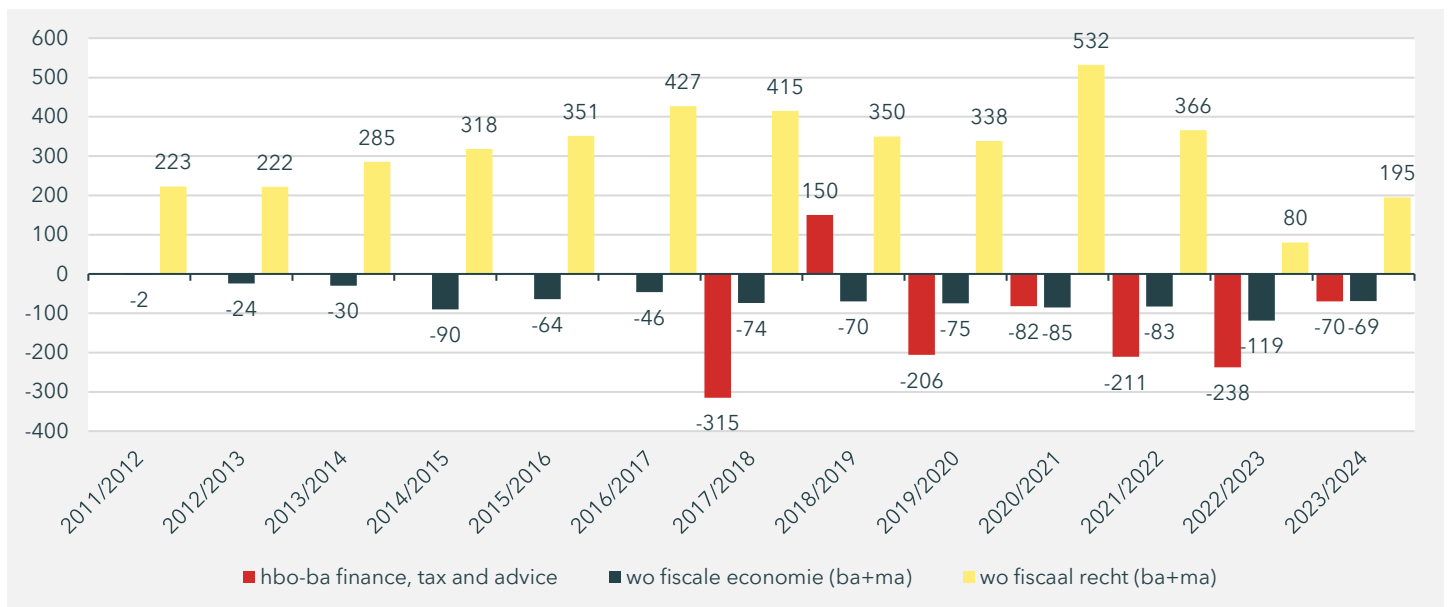
Bron: DUO, bewerking SEO Economisch Onderzoek 2024

2.3 Uitval en zijinstroom

De vorige paragraaf liet het aantal nieuwe eerstejaars zien. Dit geeft geen volledig beeld van het aantal fiscale studenten, want een deel van de eerstejaars valt tijdens de opleiding weer uit en er stromen laterejaars studenten in de opleiding in (zijinstroom). Figuur 2.3 laat het saldo van deze twee groepen zien. Een positief saldo betekent dat er meer nieuwe zijinstroom is dan dat er bestaande studenten uitvallen zonder diploma. Vooral bij fiscaal recht is er aanzienlijk meer zijinstroom dan uitval, waardoor het totale aantal inschrijvingen toeneemt. Vermoedelijk zijn dit voornamelijk studenten die een andere juridische opleiding volgen en besluiten over te stappen naar fiscaal recht of een dubbele bachelor te doen. De laatste twee jaar is het saldo overigens wel wat afgenomen vergeleken met de jaren daarvoor, maar het saldo blijft positief. Bij fiscale economie is het saldo over het algemeen negatief: de uitval in dat jaar is groter dan de nieuwe zijinstroom. Dit aantal lijkt redelijk stabiel.

De hbo-bachelor finance, tax and advice is relatief nieuw, waardoor we vanaf 2017 het saldo kunnen bepalen. Over het algemeen is dit saldo negatief: het aantal inschrijvingen stijgt minder hard dan je zou verwachten op basis van het aantal nieuwe eerstejaars en het aantal gediplomeerden. Er lijkt dus relatief veel uitval en/of relatief weinig zijinstroom te zijn bij deze opleiding. Het saldo wisselt wel sterk tussen de jaren, meer dan bij de wo-opleidingen. Het is nog steeds een relatief nieuwe opleiding, dus het is de vraag of dit beeld zich de komende jaren zal voortzetten.

Figuur 2.3 Bij wo fiscaal recht zorgt zijinstroom voor een toename in het totale aantal inschrijvingen

Bron: DUO, bewerking SEO Economisch Onderzoek 2024

2.4 Gediplomeerden

2.4.1 (Verwachte) uitstroom

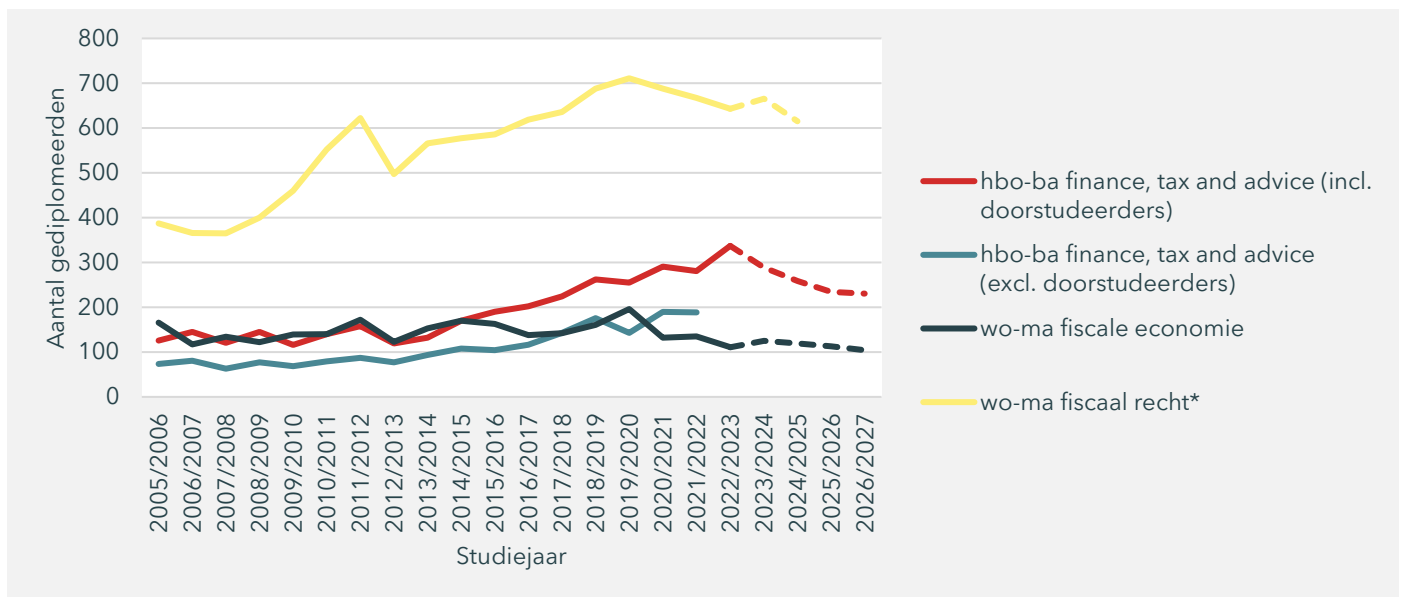
De uitstroom van fiscalisten met een diploma vanuit de wo-master fiscaal recht neemt de laatste jaren iets af (zie Figuur 2.4). Ten tijde van het vorige rapport was er nog sprake van een stijgende lijn, waarvan we voorspelden dat deze door zou zetten. Dit geeft aan dat het aantal gediplomeerden uit deze master moeilijk te voorspellen is: in

werkelijkheid is het aantal gediplomeerden de laatste jaren langzaam gedaald. Voor de komende twee jaren voorspellen we dat de uitstroom iets verder zal dalen.² Waar het aantal afgestudeerden een aantal jaar geleden nog boven de 700 lag, verwachten we nu dat dit daalt richting de 600.

De uitstroom uit de hbo-bachelor is wel flink toegenomen. In studiejaar 2019/2020 lag het aantal afgestudeerden nog op 255. In studiejaar 2022/2023 is dit gegroeid naar 337 afgestudeerden. We voorspellen echter wel dat de uitstroom de komende jaren gaat afnemen. Dat heeft vooral te maken met de dalende instroom, die in Figuur 2.2 te zien is. In de figuur is voor de hbo-bachelor zowel de uitstroom inclusief doorstudeerders als de uitstroom exclusief doorstudeerders opgenomen. Alleen het aantal hbo'ers dat niet doorstudeert komt immers (direct)³ beschikbaar als fiscalist op de arbeidsmarkt.

De uitstroom uit de wo-master fiscale economie daalt de afgelopen jaren. Ten tijde van het vorige rapport was de uitstroom op zijn piek, maar voorspelden we al dat de uitstroom de komende jaren zou gaan afnemen. Dat is inderdaad het geval geweest. Voor de komende jaren voorspellen we dat de uitstroom relatief stabiel blijft, met iets meer dan 100 afgestudeerden per jaar.

Figuur 2.4 De uitstroom van afgestudeerde fiscalisten lijkt de komende jaren af te nemen

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek 2024

2.4.2 Uitstroom per instelling

Naast de totale uitstroom hebben we ook het aantal gediplomeerden per instelling bekeken, zoals te zien in Figuur 2.5. In het hbo komt de uitstroom met name van zes instellingen. Drie daarvan leveren ieder 20 tot 25 procent van de uitstroom: Hogeschool Rotterdam, Fontys Hogeschool en de Hogeschool van Amsterdam. Drie instellingen leveren ieder rond de 10 procent: de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen, de Hanzehogeschool Groningen en

² Deze prognose is berekend op basis van een model dat onder andere de nieuwe instroom in de afgelopen jaren, de gemiddelde studieduur en het diplomarendement meeneemt. We gaan er hierbij vanuit dat de omstandigheden, zoals het aantal opleidingen, verder gelijk blijven.

³ Uit Hoofdstuk 4 blijkt dat een groot deel van hen doorstroomt naar de wo-opleidingen fiscale economie en fiscaal recht, zodat zij uiteindelijk alsnog als fiscaal econoom of fiscaal jurist de arbeidsmarkt betreden.

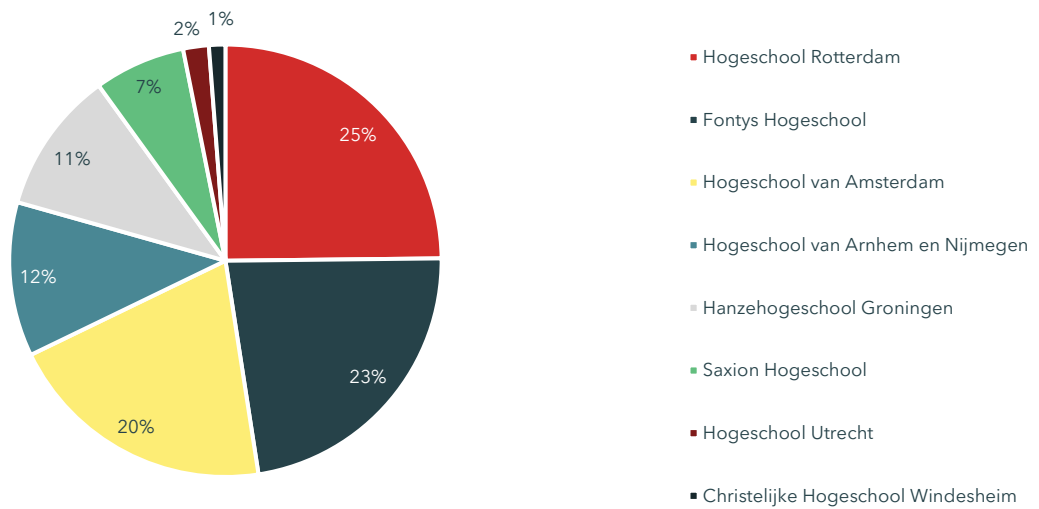
Saxion Hogeschool. Deze verdeling is vergelijkbaar met de verdeling van twee jaar geleden, alleen zijn er nu twee instellingen bij gekomen, namelijk Hogeschool Utrecht (2 procent) en Christelijke Hogeschool Windesheim (1 procent).

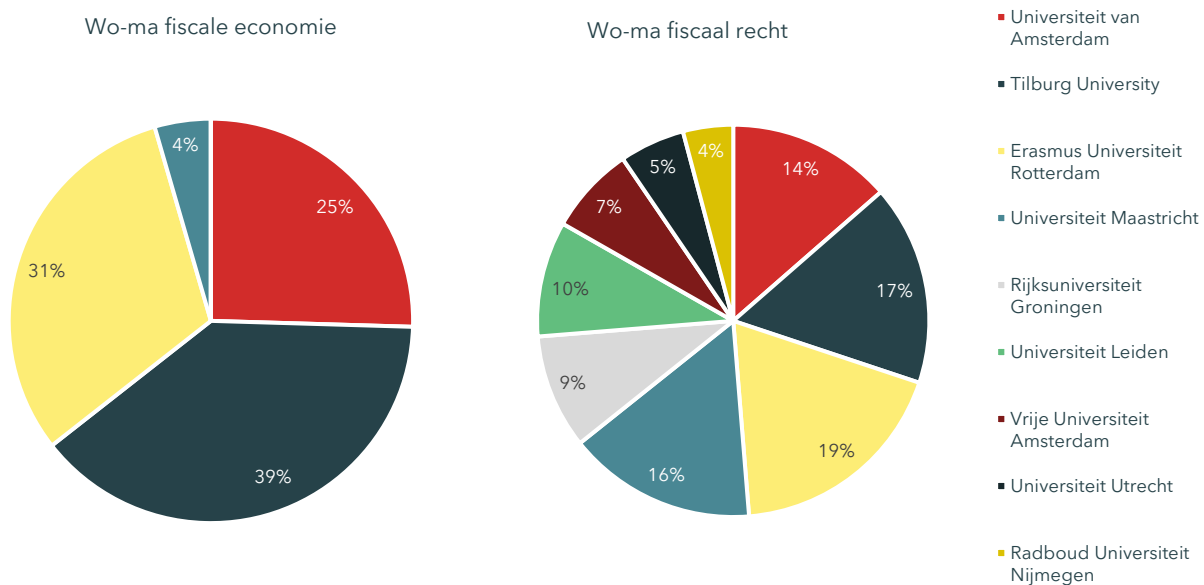
In het wo is, net als vorige keer, een duidelijk verschil zichtbaar tussen de economische en juridische opleidingen. Een wo-master fiscale economie wordt alleen aangeboden aan de Universiteit Tilburg (39 procent), Erasmus Universiteit Rotterdam (31 procent), Universiteit van Amsterdam (25 procent) en Universiteit Maastricht (4 procent). Twee jaar geleden zat Rijksuniversiteit Groningen hier ook nog bij, met toen 2 procent van de gediplomeerden. Twee jaar geleden was het aandeel Universiteit van Amsterdam, Universiteit Tilburg en Erasmus Universiteit Rotterdam meer gelijk verdeeld (respectievelijk 33, 32 en 28 procent), maar inmiddels neemt Tilburg een groter aandeel in en de Universiteit van Amsterdam is relatief wat kleiner geworden.

Bij de juridische opleidingen zijn net als twee jaar geleden negen verschillende instellingen zichtbaar, waarbij de Erasmus Universiteit het grootste aandeel levert (19 procent), gevolgd door Universiteit Tilburg (17 procent) en Universiteit Maastricht (16 procent). De verdeling tussen de instellingen is vergelijkbaar met twee jaar geleden.

Figuur 2.5 In het wo studeren fiscalisten het vaakst aan de Erasmus Universiteit of Universiteit Tilburg, in het hbo aan de Hogeschool Rotterdam, Fontys Hogeschool of de Hogeschool van Amsterdam

Hbo-ba fiscaal recht en economie & finance, tax and advice

Bron: DUO, bewerking SEO Economisch Onderzoek 2024

3 Wie zijn de jonge fiscalisten?

Fiscalisten zijn vaker man en hun ouders zijn minder vaak hoogopgeleid dan bij studenten van andere opleidingen. Ook hebben ze relatief vaak een relevante bijbaan tijdens hun opleiding.

Dit hoofdstuk beschrijft de persoons- en onderwijskenmerken van afgestudeerden aan fiscale opleidingen uit cohort 2021/22, afgezet tegen de kenmerken van afgestudeerden in de referentieopleidingen en de overige hbo- en wo-opleidingen.

3.1 Achtergrondkenmerken

De gemiddelde fiscalist op de universiteit is ongeveer 24 jaar oud op het moment van afstuderen (zie Tabel 3.1). De afgestudeerden van de referentieopleidingen en van overige universitaire opleidingen zijn ongeveer even oud. Hbo-fiscalisten zijn net als de afgestudeerden van overige hbo-opleidingen gemiddeld 23 jaar oud. Alleen de afgestudeerden van de opleiding MER zijn gemiddeld iets ouder (24 jaar).

Voor de gediplomeerden van vrijwel alle studies geldt dat zij jonger zijn dan de gediplomeerden van twee jaar geleden, zoals beschreven in het vorige rapport. Het verschil bedraagt ongeveer een half jaar.

Tabel 3.1 Fiscalisten zijn overwegend man en zijn relatief vaak eerste-generatie-studenten

	leeftijd	man	migratie-achtergrond	ouders hbo*	ouders wo*
<i>hbo</i>					
Finance, tax and advice	23,1	57%	32%	19%	15%
accountancy	23,1	67%	23%	29%	13%
MER	24,0	72%	26%	24%	18%
overig hbo	23,3	43%	19%	33%	19%
<i>wo</i>					
fiscale economie	24,4	61%	14%	28%	22%
business economics	-**	-	-	-	-
fiscaal recht	24,8	49%	32%	28%	32%
Nederlands recht	24,7	32%	22%	27%	35%
notarieel recht	24,4	26%	14%	25%	32%
overig universiteit	24,6	43%	38%	31%	38%

* Betreft het aandeel ouders van studenten van wie het opleidingsniveau van de ouders bekend is.

** Niet bekend vanwege te weinig waarnemingen.

Bron: CBS Microdata op basis van cohort 2021/2022, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

De meerderheid van de fiscalisten is man. Alleen de wo-opleiding fiscaal recht vormt daarop een uitzondering: daar is ongeveer de helft van de afgestudeerden vrouw. In het wo geldt voor de afgestudeerden van de referentieopleidingen en de overige opleidingen dat de meerderheid vrouw is. Op het hbo is bij de referentieopleidingen ook de meerderheid man. Het aandeel mannen is daar groter dan bij finance, tax and advice. Bij de overige hbo-opleidingen is juist de meerderheid vrouw. Ten opzichte van twee jaar geleden is het aandeel vrouwen bij alle fiscale opleidingen gedaald met enkele procentpunten.

Onder de wo-studenten fiscaal recht bevinden zich ten opzichte van de referentieopleidingen relatief veel studenten met een migratieachtergrond. Deze percentages zijn vrijwel hetzelfde als twee jaar geleden. Ook het aandeel gediplomeerde hbo-fiscalisten met een migratieachtergrond is relatief hoog en schommelt al jaren tussen de 25 en 35 procent. Bij wo-fiscale economie is het percentage studenten met een migratieachtergrond, net als in voorgaande jaren, een stuk lager.

Ouders van fiscalisten hebben, net als in de voorgaande rapporten, minder vaak een hbo- of wo-opleiding voltooid dan bij overige studies. Ook bij de referentieopleidingen is dat aandeel relatief klein. Bij hbo finance, tax and advice en wo fiscale economie is het aandeel nog iets lager dan bij de referentieopleidingen.

3.2 Onderwijskenmerken

Hbo-fiscalisten komen vaker vanuit het mbo dan studenten van de referentieopleidingen en de overige opleidingen (zie Tabel 3.2). Deze studenten zijn de zogeheten 'stapelaars'. Het aandeel met een havodiploma ligt iets lager dan bij de referentieopleidingen in het hbo. Bij wo fiscale economie is een groter deel van de afgestudeerden doorgestroomd vanuit het vwo en een kleiner deel vanuit het hbo dan bij referentieopleiding Nederlands recht. In zowel het hbo als het wo heeft het merendeel van de studenten dat instroomt vanuit het voortgezet onderwijs een E&M- of C&M-profiel gevolgd.

Tabel 3.2 Fiscalisten hebben vaak een stage of relevante bijbaan in hun afstudeerjaar

	niveau bij instroom hoger onderwijs					werkervaring in het afstudeerjaar		jaren in hoger onderwijs
	hbo	mbo	havo EM/CM	havo NT/NG	vwo	overig	stage	
finance, tax and advice	30%	55%	-**	6%	-	79%	53%	5,0
accountancy	24%	57%	-	8%	-	79%	64%	5,3
MER	22%	64%	-	-	-	77%	39%	5,2
overig hbo	26%	32%	23%	9%	9%	60%	47%	5,0
	hbo	vwo EM/CM	vwo NT/NG	overig			stage	relevante bijbaan
fiscale economie	-	61%	18%	-	7%	81%	6,5	
business economics	-	-	-	-	27%	37%	4,7	
fiscaal recht	17%	50%	16%	17%	17%	69%	6,0	
Nederlands recht	28%	51%	11%	10%	25%	55%	6,2	
notarieel recht	-	68%	18%	-	24%	79%	6,4	
overig universiteit	14%	22%	33%	31%	30%	40%	5,3	

* Betreft alle bijbanen exclusief bijbanen in de horeca, detailhandel, evenementen, post- en koersdienst, landbouwsector en uitzendwerk

** Niet bekend wegens te weinig waarnemingen.

Bron: CBS Microdata op basis van cohorten 2020/2021 en 2021/2022, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Hbo-fiscalisten lopen ongeveer even vaak stage in hun afstudeerjaar als afgestudeerden van referentieopleidingen. Bij deze studies is een stage gebruikelijker dan bij overige hbo-opleidingen. Hbo-fiscalisten hebben vaker een relevante bijbaan dan afgestudeerden van MER en overige opleidingen, maar minder vaak dan afgestudeerden van accountancy. Wo-fiscalisten lopen minder vaak stage dan afgestudeerden van referentieopleidingen en overige opleidingen. Wel hebben ze vaker een relevante bijbaan dan afgestudeerden van de overige en referentieopleidingen, met uitzondering van notarieel recht.

Hbo-fiscalisten brengen gemiddeld vijf jaar door in het hoger onderwijs. Dat is vergelijkbaar met de duur van de referentieopleidingen en de overige hbo-opleidingen. De duur in het hoger onderwijs ligt voor afgestudeerden van wo fiscale economie gemiddeld op 6,5 jaar. Dat is hoger dan bij de overige wo-opleidingen en hoger dan de referentieopleiding. De duur ligt bij afgestudeerden van wo fiscaal recht gemiddeld op zes jaar, wat vergelijkbaar is met de referentieopleidingen. Ten opzichte van het afstudeercohort van twee jaar geleden ligt de gemiddelde duur in het hoger onderwijs bij alle fiscale opleidingen nu wat lager.

4 Arbeidsmarktpositie

Alumni van fiscale opleidingen vinden snel een baan en krijgen relatief vaak een vast contract. Voor wo-afgestudeerden is het startsalaris ook relatief hoog en de salarisgroei groter dan bij de andere opleidingen. Voor hbo-afgestudeerden is het salaris vergelijkbaar met het gemiddelde.

Dit hoofdstuk beschrijft de arbeidsmarktpositie van afgestudeerden aan fiscale opleidingen, vergeleken met afgestudeerden van de referentieopleidingen en de overige hbo- en wo-opleidingen. Er wordt hierbij gekeken naar de duur tot een substantiële baan en de arbeidsvoorwaarden. Zie Bijlage A voor een toelichting op de gehanteerde uitkomstmaten.

4.1 Situatie na afstuderen

De meeste hbo-fiscalisten hebben binnen vijf maanden na afstuderen een substantiële baan (zie Tabel 4.1). Daarmee hebben ze een kortere zoekduur dan afgestudeerden van de referentieopleidingen. Bij de overige hbo-opleidingen is de zoekduur ongeveer even lang. Ook de wo-fiscalisten doen het goed qua duur tot een substantiële baan. Hun zoekduur is erg kort en ook korter dan bij de referentieopleidingen en de overige wo-opleidingen. Alleen afgestudeerden van notarieel recht hebben een vergelijkbare zoekduur met de fiscale afgestudeerden. In het hbo geldt dat de zoekduur voor fiscalisten ten opzichte van twee jaar geleden korter is geworden, terwijl voor de andere hbo-opleidingen de zoekduur juist langer is geworden. De zoekduur is voor de wo-opleidingen vergelijkbaar met de afstudeercohorten van twee jaar geleden.

Het merendeel van de fiscalisten is zes maanden na afstuderen in Nederland aan het werk. Dit is bijvoorbeeld voor 60 procent van de hbo-fiscalisten het geval. In vergelijking met voorgaande jaren is dat aandeel relatief hoog: het lag twee jaar geleden rond de 50 procent. Deze stijging komt vooral door een daling in het aandeel doorstudeerders. In vergelijking met de referentie- en overige opleidingen is het aandeel hbo-fiscalisten dat in Nederland werkt echter nog steeds relatief laag. In het wo geldt dat vrijwel alle gediplomeerden van fiscale economie zes maanden na afstuderen aan het werk zijn in Nederland. Bij fiscaal recht geldt dat voor ongeveer driekwart van de afgestudeerden. Dat is wat lager dan bij de referentieopleidingen, maar hoger dan bij overige universitaire opleidingen.

Rekening houdend met het aantal doorstudeerders, hebben hbo-fiscalisten een iets kleinere kans op werk dan gediplomeerden van de referentieopleidingen. Minstens 91 procent van de hbo-fiscalisten die niet doorstudeerden, heeft een baan in Nederland.⁴ Bij accountancy ligt dit op 97 procent en bij MER op 94 procent. De kans op werk is echter wel hoger dan bij overige hbo-opleidingen, waar minstens 87 procent van de niet-doorstudeerders werk heeft. In het wo heeft minstens 92 procent van de fiscaal economen en 91 procent van de afgestudeerden fiscaal recht na zes maanden werk (exclusief doorstudeerders). Dit ligt hoger dan bij afgestudeerden van Nederlands recht (88 procent) en overige universitaire opleidingen (86 procent), maar lager dan bij afgestudeerden notarieel recht (94 procent).

⁴ Het percentage hbo-fiscalisten, hbo-accountants, afgestudeerden MER en wo fiscaal economen met werk betreft een ondergrens, omdat het aantal afgestudeerden dat naar het buitenland vertrekt voor die studies niet bekend is en er daarom vanuit is gegaan dat dit nul bedraagt.

Tabel 4.1 Fiscalisten hebben relatief snel een substantiële baan

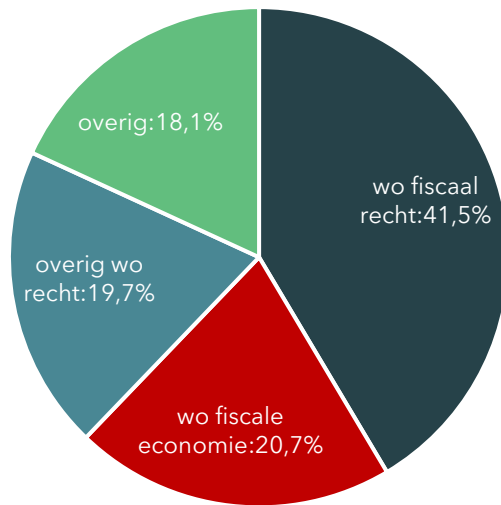
Duur (in maanden) tot substantiële baan		Situatie 6 maanden na afstuderen			
		werkend in NL	student	niet-werkend	geëmigreerd
<i>hbo</i>					
finance, tax and advice	5,0	60%	34%	-*	-
accountancy	7,0	88%	10%	-	-
MER	8,0	83%	11%	-	-
overig hbo	5,1	76%	13%	4%	7%
<i>wo</i>					
fiscale economie	0,9	92%	-	-	-
business economics	4,0	-	-	-	-
fiscaal recht	1,0	74%	7%	12%	7%
Nederlands recht	4,0	77%	7%	6%	10%
notarieel recht	1,0	86%	9%	-	-
overig universiteit	4,5	69%	4%	16%	11%

* Niet bekend vanwege te weinig waarnemingen

Bron: CBS Microdata op basis van cohort 2021/2022, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Vooral bij hbo finance, tax and advice studeert een flink deel van de afgestudeerden door, namelijk 34 procent. Figuur 4.1 laat zien welke opleidingen zij gaan doen. Dat gaat voornamelijk om wo fiscaal recht (42 procent) en wo fiscale economie (21 procent). Dit betreft een lichte stijging ten opzichte van het vorige rapport. Toen ging het om respectievelijk 40 en 19 procent. Nog eens één op de vijf afgestudeerden gaat een andere rechtenopleiding doen aan de universiteit. Ten opzichte van het vorige rapport is dit aandeel afgenomen, toen ging het om 25 procent van de gediplomeerden. Het aandeel dat een overige opleiding doet is vergelijkbaar, met 17 procent in het vorige rapport en 18 procent nu.

Figuur 4.1 De meeste doorstudeerders van hbo finance, tax and advice gaan wo fiscaal recht of fiscale economie doen

Bron: CBS Microdata op basis van cohorten 2020/2021 en 2021/2022, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

4.2 Arbeidsvoorwaarden

Startende hbo-fiscalisten verdienen (bruto) met gemiddeld € 2.758 per maand ongeveer hetzelfde als afgestudeerden van accountancy en overige hbo-opleidingen. Afgestudeerden van MER verdienen wel bijna € 200 meer per maand. Dit komt voornamelijk doordat zij meer uren werken; hun uurloon is vergelijkbaar met finance, tax and advice en de overige hbo-opleidingen. Afgestudeerden van accountancy hebben gemiddeld echter een lager uurloon. Hun maandloon is vergelijkbaar, maar het aantal uur dat ze werken is relatief hoog.

Na tien jaar verdienen hbo-fiscalisten gemiddeld meer dan afgestudeerden van overige hbo-opleidingen. Dit geldt ook voor MER-afgestudeerden en nog meer voor accountants. Dit komt deels doordat zij meer contracturen werken, maar ze hebben ook een hoger uurloon. Afgestudeerden van overige hbo-opleidingen hebben, net als na vijftien maanden, een wat hoger uurloon dan fiscalisten, maar ze werken minder contracturen per week, waardoor ze al met al op een iets lager maandloon uitkomen.

Meer dan de helft van de hbo-fiscalisten heeft na vijftien maanden een vast contract. Daarmee hebben zij iets meer baanzekerheid dan afgestudeerden van overige hbo-opleidingen, maar minder dan afgestudeerden van MER en (vooral) accountancy.

Tabel 4.2 Fiscalisten hebben relatief vaak een vast contract en met name in het wo een relatief goed salaris

	15 maanden na afstuderen (cohort 21-22)				10 jaar na afstuderen (cohort 12-13)		
	vast contract	(bruto) maandloon	contracturen per week	(bruto) uurloon	(bruto) maandloon	contracturen per week	(bruto) uurloon
<i>hbo</i>							
finance, tax and advice	53%	€ 2.764	35,1	€ 18,0	€ 3.938	33,7	€ 26,5
accountancy	87%	€ 2.778	38,0	€ 16,8	€ 4.630	35,9	€ 29,5
MER	58%	€ 2.929	36,8	€ 18,2	€ 4.260	35,3	€ 27,5
overig hbo	48%	€ 2.753	34,3	€ 18,4	€ 3.858	32,6	€ 27,0
<i>wo</i>							
fiscale economie	78%	€ 3.678	38,1	€ 22,0	€ 5.853	35,5	€ 38,6
business economics	61%	€ 3.672	38,7	€ 21,7	€ 6.810	37,1	€ 42,3
fiscaal recht	70%	€ 3.673	38,4	€ 21,9	€ 6.525	36,7	€ 40,6
Nederlands recht	39%	€ 3.382	36,9	€ 21,1	€ 5.431	34,8	€ 35,7
notarieel recht	49%	€ 3.548	37,4	€ 21,7	€ 5.881	34,2	€ 38,7
overig universiteit	40%	€ 3.320	36,6	€ 20,8	€ 5.217	34,1	€ 35,2

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Ongeveer driekwart van de wo-fiscalisten heeft na vijftien maanden een vast contract. Dit ligt hoger dan bij alle referentieopleidingen en overige universitaire opleidingen. Daarmee hebben fiscaal economen en fiscaal juristen een relatief hoge baanzekerheid.

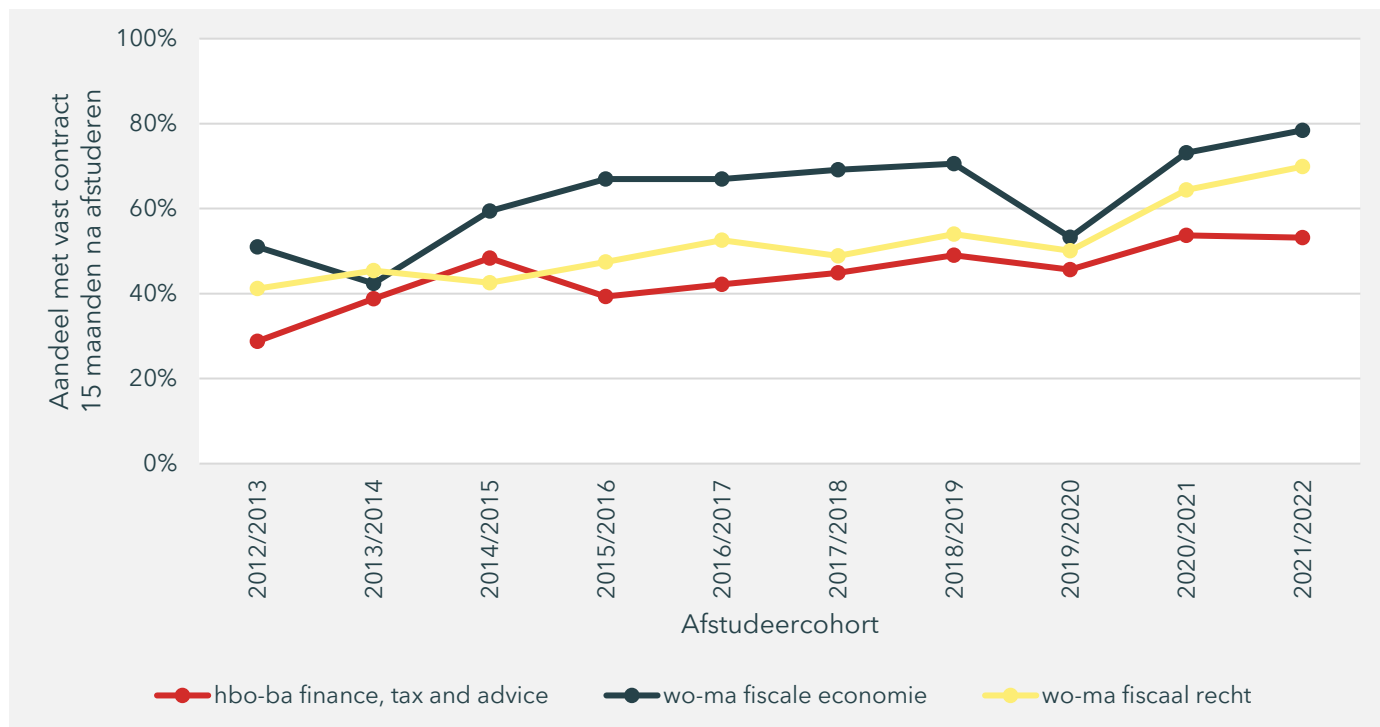
Deze hoge baanzekerheid gaat samen met een hoog salaris. Afgestudeerden van fiscale economie en fiscaal recht hebben gemiddeld een bruto maandloon van meer dan € 3.600. Daarmee hebben zij een minstens net zo hoog salaris als afgestudeerden van de referentieopleidingen en overige universitaire opleidingen. Dit komt deels doordat zij relatief veel uren werken, maar ze hebben ook hogere uurlonen dan de afgestudeerden van de andere opleidingen.

Na tien jaar hebben wo-fiscalisten nog steeds een goede arbeidsmarktpositie. Het verschil tussen de fiscaal economen en andere afgestudeerden is echter wel kleiner geworden. Afgestudeerden van business economics verdienen meer dan de wo fiscaal economen. Afgestudeerden van notarieel recht ook, maar het verschil is daar klein. Het salaris na tien jaar bij fiscaal recht steekt er (op business economics na) wel nog steeds bovenuit.

De kans op een vast contract voor recent afgestudeerden is het afgelopen decennium fors gestegen. Figuur 4.2 toont het aandeel dat vijftien maanden na afstuderen een vast contract heeft voor de tien meest recente afstudeercohorten. Voor afgestudeerden van hbo-ba finance, tax and advice lag het aandeel met een vast contract tien jaar geleden op 29 procent. Inmiddels is dit, zoals besproken, gestegen naar meer dan de helft. Ook de kans op een vast contract van wo fiscaal economen en fiscaal juristen is sterk gestegen. Tien jaar geleden bedroeg die

respectievelijk 51 en 41 procent, inmiddels ligt dit op 78 en 70 procent. Daarmee is de baanzekerheid van recent afgestudeerden de laatste tijd sterk gestegen.

Figuur 4.2 De kans op een vast contract voor startende fiscalisten neemt de laatste jaren toe

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

5 Waar komen de jonge fiscalisten terecht?

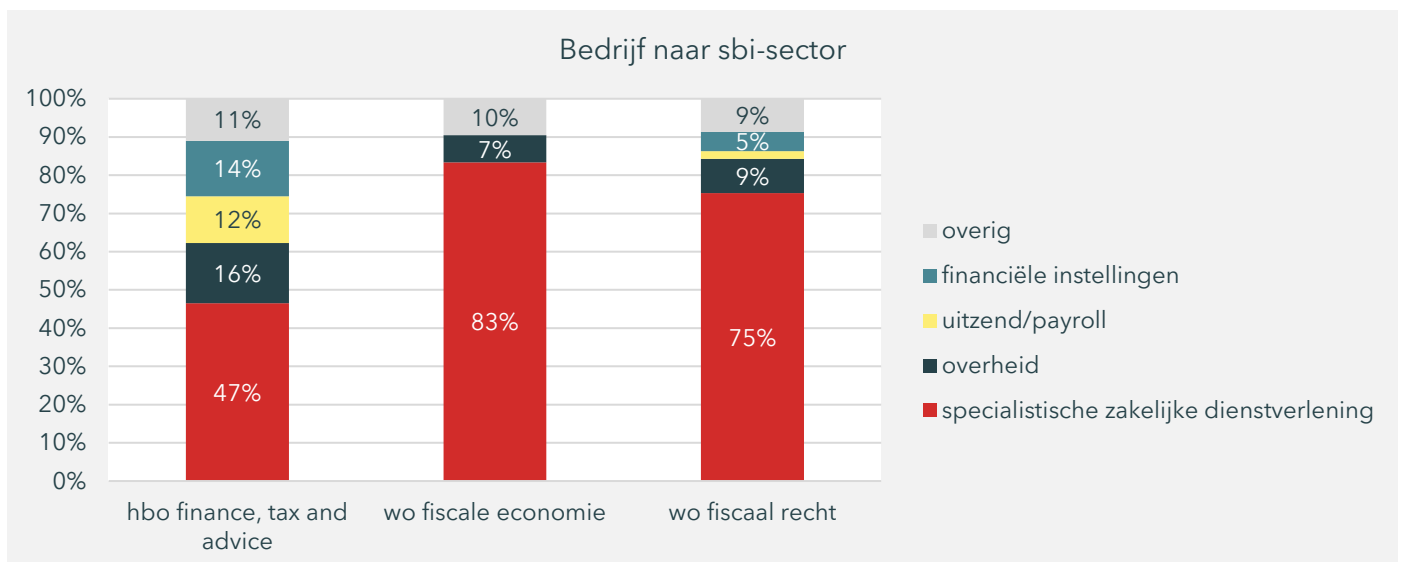
Het merendeel van de afgestudeerden van fiscale opleidingen gaat in de specialistische zakelijke dienstverlening werken en daarbinnen vaak in de sector registeraccountants of accountant-administratiekantoren. Ongeveer de helft van de wo- en een derde van de hbo-afgestudeerden gaat bij een groot kantoor werken. Het aandeel dat bij een klein bedrijf gaat werken neemt af.

Dit hoofdstuk kijkt naar de organisaties waar fiscalisten terechtkomen. In welke sectoren gaan fiscalisten aan de slag nu hun opleiding en zijn dit voornamelijk grote of kleine kantoren? Om voldoende observaties te hebben om goede uitsplitsingen te kunnen maken, geeft dit hoofdstuk de resultaten voor de afstudeercohorten 2020/2021 en 2021/2022 samen weer.

5.1 Sector

Uit Figuur 5.1 blijkt dat het merendeel van de startende fiscalisten een baan vindt in de specialistische zakelijke dienstverlening. Bij wo-fiscalisten gaat dat om minstens driekwart van de afgestudeerden, bij hbo-fiscalisten om iets minder dan de helft. Hbo-fiscalisten vinden vaker een baan bij de overheid (16 procent) dan fiscaal economen (7 procent) en fiscaal juristen (9 procent). Dit gaat vermoedelijk vooral om banen bij de belastingdienst. Ook werkt een relatief groot deel van de hbo-fiscalisten in de uitzend-/payrollsector (12 procent) en bij financiële instellingen (14 procent).

Figuur 5.1 De meeste fiscalisten gaan werken in de specialistische zakelijke dienstverlening

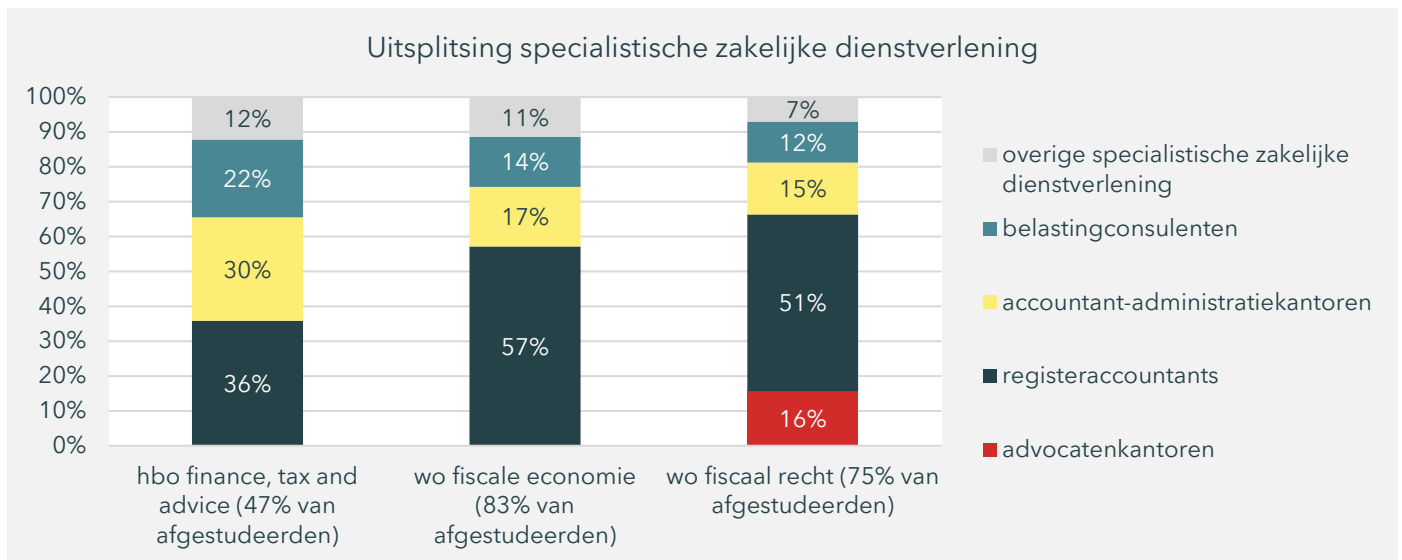

Bron: CBS Microdata op basis van cohorten 2020/2021 en 2021/2022, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Figuur 5.2 laat een uitsplitsing zien van de sector specialistische zakelijke dienstverlening. Binnen deze sector vinden de meeste wo-fiscalisten een baan bij kantoren die het controleren van jaarrekeningen als hoofdactiviteit hebben (registeraccountants). Iets meer dan een derde van de hbo-fiscalisten in de specialistische zakelijke dienstverlening

begint ook bij die kantoren. Ongeveer 30 procent begint bij kantoren waarbinnen voornamelijk accountants- en administratieconsulenten werken en 22 procent bij een kantoor dat zich hoofdzakelijk met belastingadvisering bezighoudt. Bij de wo-fiscalisten, zowel fiscale economie als fiscaal recht, liggen die aandelen lager. Ten slotte begint ongeveer één op de zes fiscaal juristen de carrière bij een advocatenkantoor.

Figuur 5.2 Binnen de specialistische zakelijke dienstverlening gaan de meeste fiscalisten werken in de sector registeraccountancy

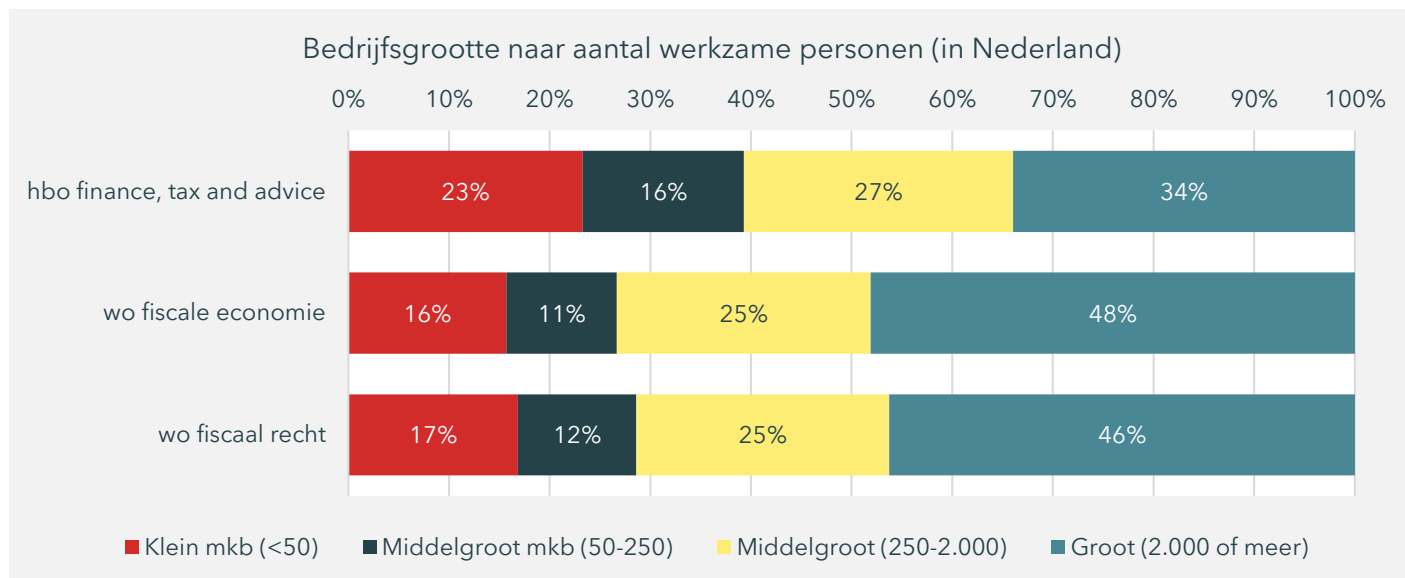

Bron: CBS Microdata op basis van cohorten 2020/2021 en 2021/2022, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

5.2 Bedrijfs grootte

Hbo-fiscalisten beginnen vaker bij kleine bedrijven dan wo-fiscalisten. Van de hbo-fiscalisten start 23 procent bij een klein mkb en 16 procent bij een middelgroot mkb. Die aandelen liggen lager bij de fiscaal economen (respectievelijk 16 procent en 11 procent) en fiscaal juristen (respectievelijk 17 procent en 12 procent). Ongeveer een derde van de hbo-fiscalisten en ongeveer de helft van de wo fiscalisten start bij een groot bedrijf, met 2.000 of meer werknemers.

Figuur 5.3 Bijna de helft van de wo-fiscalisten start bij een groot bedrijf met minstens 2.000 werknemers

Bron: CBS Microdata op basis van cohorten 2020/2021 en 2021/2022, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Ten opzichte van het vorige rapport start nu een kleiner deel van de fiscalisten in het mkb. Van het cohort 2019/2020 startte 48 procent van de hbo-fiscalisten bij een klein of middelgroot mkb ten opzichte van 39 procent nu. Ook bij fiscaal economen en fiscaal juristen is dat aandeel afgenomen. Fiscaal economen en fiscaal juristen starten nu iets vaker bij een groot bedrijf dan bij cohort 2019/2020. Bij hbo-fiscalisten is er vooral een verschuiving naar middelgrote bedrijven.

6 Hoe groot is de vraag naar jonge fiscalisten?

Een vragenlijst onder 27 fiscale kantoren laat zien dat bij de helft van deze kantoren de instroom de laatste twee jaar toeneemt en dat bij een derde de uitstroom afneemt. Een ruime meerderheid van de kantoren verwacht in de nabije toekomst meer belastingadviseurs nodig te hebben, met name academisch opgeleide belastingadviseurs.

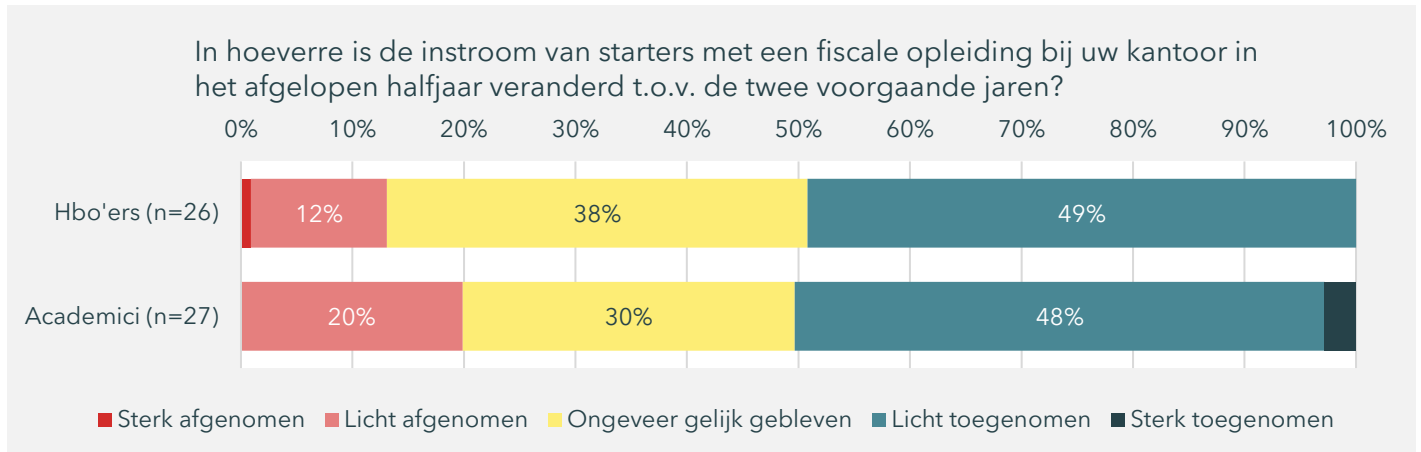
Net als bij de vorige edities van deze monitor zijn ook dit jaar belastingadvieskantoren bevestigd over de recente en verwachte ontwikkelingen in de vraag naar fiscalisten vanuit hun kantoor. Deze informatie is opgehaald door een online vragenlijst onder de kantoren in Nederland waar tien of meer leden van de NOB werkzaam zijn. In totaal zijn 63 kantoren uitgenodigd om aan de enquête deel te nemen, waarvan er 27 de vragenlijst daadwerkelijk hebben ingevuld. Bij de vorige editie waren 56 kantoren uitgenodigd, met een uiteindelijke respons van 35 kantoren, oftewel een absolute respons van 63 procent. Ditmaal lag de respons dus iets lager: 43 procent van de uitgenodigde kantoren heeft deelgenomen. Met name onder de grote kantoren lag de respons dit jaar wat lager. In 2022 hebben vijf van de zes grote kantoren (meer dan 200 werknemers) de vragenlijst ingevuld. Dit jaar gold dit voor twee van de vijf grote kantoren.

Net als bij de vorige edities wegen we de antwoorden naar kantoor grootte. Vorige keer was de respons gecorrigeerd voor de bedrijfsomvang 76 procent. Ditmaal is de respons onder de grootste kantoren wat lager dan de vorige keer, waardoor de respons gecorrigeerd voor de bedrijfsomvang uitkomt op 47 procent. Alle resultaten en percentages in dit hoofdstuk geven de gewogen resultaten weer.

6.1 Instroom

Kantoren hebben aangegeven in hoeverre de instroom van nieuwe fiscalisten bij hun kantoor is veranderd ten opzichte van de voorgaande twee jaar (zie Figuur 6.1). Bij ongeveer de helft van de kantoren is de instroom het afgelopen half jaar toegenomen en bij ongeveer een derde is de instroom gelijk gebleven. Bij de hbo'ers is dit duidelijk een ander beeld dan twee jaar geleden: toen was maar bij twintig procent van de kantoren de instroom toegenomen. Kantoren gaven toen ook vaker aan dat de instroom van hbo'ers was afgenomen (32 procent van de kantoren tegenover 13 procent nu). Voor academici zijn de resultaten vergelijkbaar met twee jaar geleden. Wel gaven kantoren toen vaker aan dat de instroom sterk was toegenomen (35 procent), waar kantoren nu vooral een lichte toename aangeven.

Figuur 6.1 Bij de helft van de kantoren is de instroom van fiscalisten toegenomen

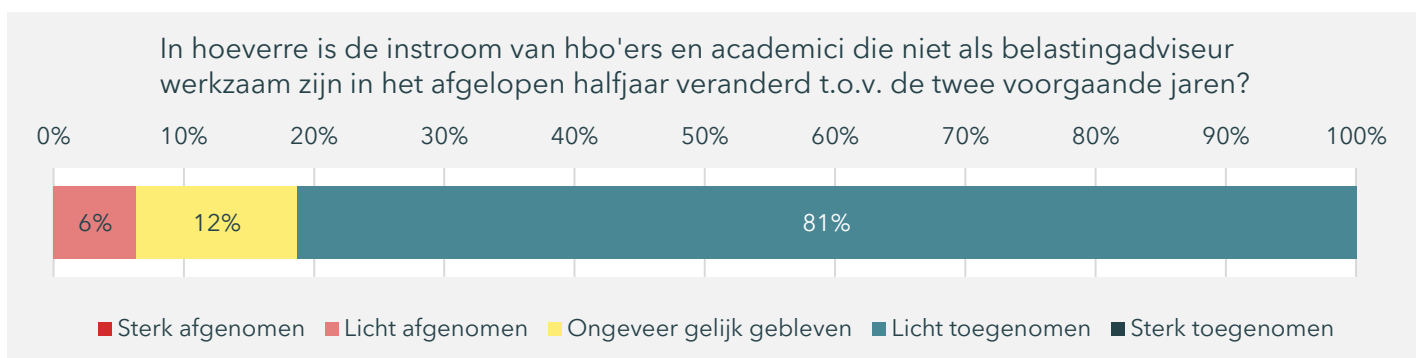

Bron: SEO Economisch Onderzoek, op basis van enquête onder belastingadvieskantoren (2024)

De instroom van belastingadviseurs kan ook plaatsvinden door niet-fiscalisten aan te nemen en die om te scholen tot belastingadviseur. Dat kwam in de afgelopen twee jaar echter maar bij 14 procent van de kantoren voor. Dit waren vooral middelgrote kantoren, met tussen de 20 en 200 werknemers (niet weergegeven). De instroom van niet-fiscalisten die zijn omgeschoold tot belastingadviseur is bij die kantoren in het afgelopen half jaar licht toegenomen (80 procent) of gelijk gebleven (20 procent). Vergeleken met het vorige rapport komt het over het algemeen aanzienlijk minder vaak voor dat kantoren niet-fiscalisten hebben omgeschoold tot belastingadviseur: toen gaf 54 procent aan dat ze dat in de twee voorgaande jaren hadden gedaan.

Ten slotte vindt er in de fiscale praktijk instroom plaats van hoogopgeleiden die niet als belastingadviseur aan de slag gaan, zoals ICT-specialisten en data-analisten. Dat kwam in de afgelopen twee jaar bij 67 procent van de kantoren voor (niet weergegeven). De antwoorden op deze vraag hangen sterk samen met de grootte van het kantoor. Alle grote kantoren (≥200 werknemers), ongeveer de helft van de middelgrote kantoren (20-199 werknemers) en geen van de kleine kantoren (<20 werknemers) hebben niet-fiscalisten aangenomen die in een andere functie dan belastingadviseur werken.

Figuur 6.2 Ook de instroom van hoger opgeleiden die niet als belastingadviseur werkzaam zijn, neemt toe

Bron: SEO Economisch Onderzoek, op basis van enquête onder belastingadvieskantoren (2024)

Figuur 6.2 laat zien dat meer dan 80 procent van de kantoren de instroom van deze niet-belastingadviseurs in het afgelopen half jaar licht zag toenemen ten opzichte van de voorgaande twee jaar. 6 procent van de kantoren zag een lichte afname. Deze resultaten zijn vergelijkbaar met de situatie in het vorige rapport. Toen zag ongeveer 90

procent van de kantoren een toename van de instroom, waarbij overigens wel een groter deel (30 procent) een sterke toename zag. Het aantal werknemers dat als niet-belastingadviseur aan de slag gaat, betreft nog wel een relatief klein aandeel van de hbo'ers en academici binnen de kantoren. Bij alle middelgrote kantoren en bij de helft van de grote kantoren ligt dat tussen de 1 en 20 procent, bij de andere grote kantoren tussen de 21 en 40 procent.

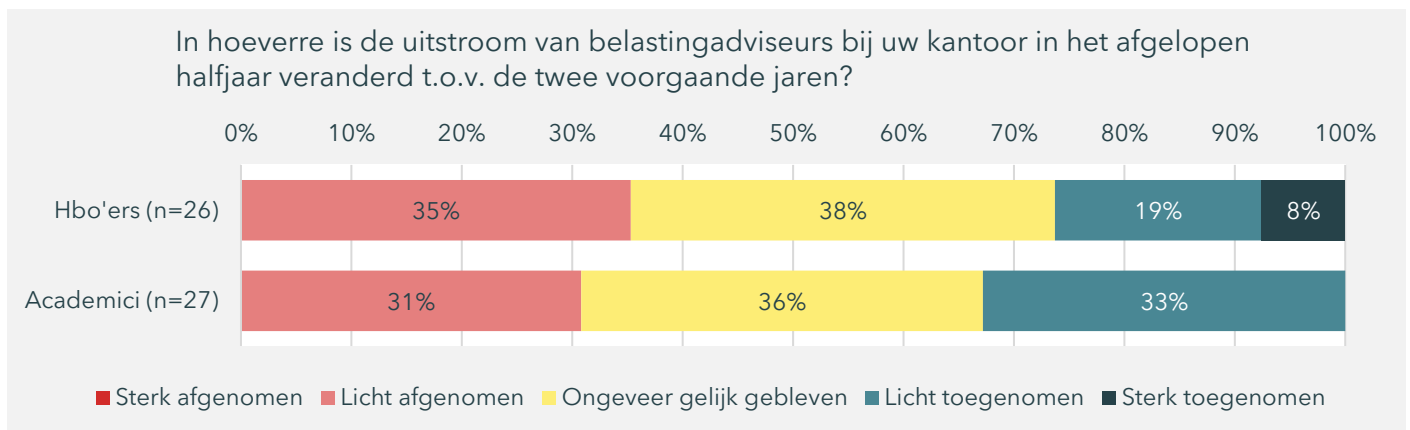
De hoogopgeleiden die niet als belastingadviseur werkzaam zijn, komen met name uit bedrijfseconomische en ICT-opleidingen (niet weergegeven). Daarnaast worden diverse andere opleidingen genoemd, zoals psychologie, econometrie en scheikunde. Alle middelgrote kantoren noemen de afdeling Tax Technology als specialisme waar de niet-belastingadviseurs aan het werk gaan. Daarnaast worden International Tax en Transfer Pricing door een groot deel van de kantoren genoemd. Andere specialismes worden een enkele keer genoemd, zoals Grants & Incentives, ESG en Real Estate Valuation.

Nieuw in de vragenlijst dit jaar is de vraag naar de instroom van werknemers die geen Nederlands spreken en/of hun opleiding niet in Nederland hebben gevolgd. Van de kantoren die aangaven niet-fiscalisten te hebben omgeschoold naar belastingadviseur, gaf 11 procent aan dat dit geen enkele niet-Nederlandse niet-fiscalist betrof. 10 procent gaf aan dat 1 tot 5 procent van de omgeschoolden niet-Nederlands was, 39 procent gaf 11 tot 20 procent aan, 31 procent gaf 21 tot 30 procent aan en 9 procent gaf 41 tot 60 procent van de omgeschoolden aan. Van de kantoren die aangaven hoogopgeleiden te hebben aangenomen die niet als belastingadviseur aan de slag gingen, gaven alle kantoren aan dat daar ook niet-Nederlandse hoogopgeleiden tussen zaten. Zo gaf 41 procent van deze kantoren aan dat 1 tot 5 procent van deze nieuwe werknemers niet-Nederlands was, 43 procent gaf 6 tot 10 procent aan en 16 procent gaf 11 tot 20 procent aan.

6.2 Uitstroom

De uitstroom van belastingadviseurs is het afgelopen half jaar niet eenduidig toe- of afgenomen (zie Figuur 6.3). Bij iets meer dan een derde van de kantoren is de uitstroom van hbo'ers en academici ongeveer gelijk gebleven. Voor nog eens een derde is de uitstroom afgenomen en ook de groep waarbij de uitstroom is toegenomen omvat ongeveer een derde. Vooral middelgrote en grote kantoren zien een afname van de uitstroom. Bij vrijwel alle kleine kantoren is de uitstroom ongeveer gelijk gebleven. Ten opzichte van de situatie bij het vorige rapport wordt er nu minder vaak aangegeven dat de uitstroom is toegenomen. Toentertijd gaf ongeveer twee derde van de kantoren dat aan.

Figuur 6.3 De uitstroom van belastingadviseurs wisselt tussen de kantoren

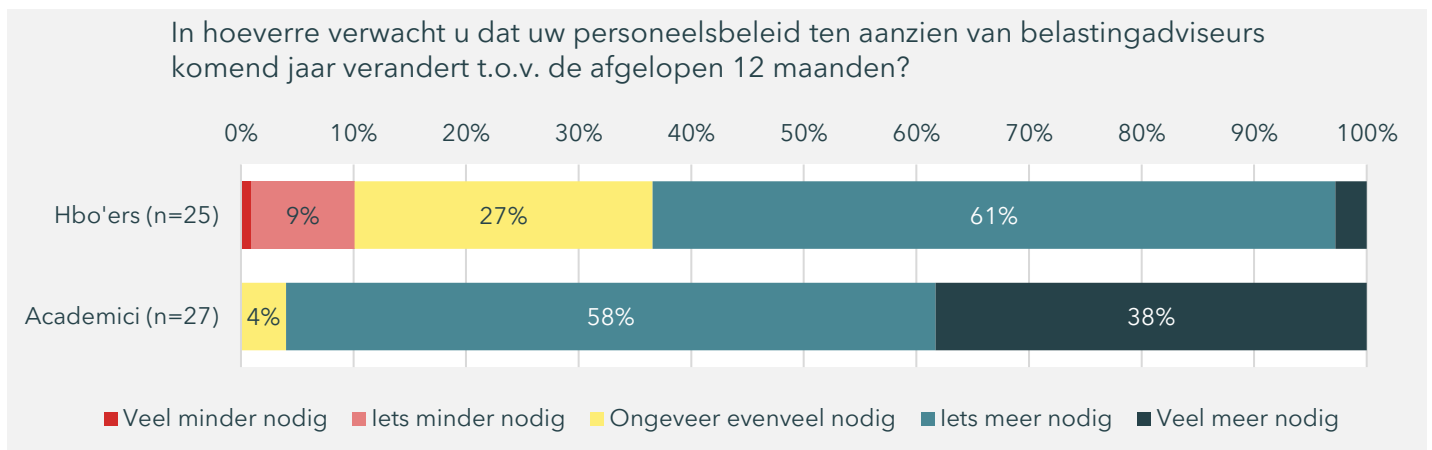
Bron: SEO Economisch Onderzoek, op basis van enquête onder belastingadvieskantoren (2024)

Vooral de grote kantoren noemen specifieke specialismes/vakgebieden waar medewerkers uit uitstroomden. Zij noemen bijvoorbeeld vaak belastingadviseurs op het gebied van BTW. Daarnaast zien veel middelgrote kantoren vooral uitstroom bij senior medewerkers of het is verdeeld over alle functieprofielen. Kleine kantoren zien relatief vaak uitstroom bij junior of medior medewerkers. Daarnaast noemt een enkel kantoor dat ze werkstudenten in dienst hebben, die een relatief hoge uitstroom kennen.

6.3 Toekomst

Kantoren hebben in de nabije toekomst vooral behoefte aan academische belastingadviseurs, maar ook aan hbo-geschoolde belastingadviseurs (zie Figuur 6.4). Ongeveer 58 procent van de kantoren verwacht in het komende jaar iets meer academisch geschoolde belastingadviseurs nodig te hebben en 38 procent van de kantoren zelfs veel meer. Bij hbo-geschoolde belastingadviseurs gaat dat om respectievelijk 61 en 3 procent van de kantoren. Vooral grote kantoren verwachten meer hbo-geschoolde adviseurs nodig te hebben. De verwachtingen voor academische belastingadviseurs zijn vergelijkbaar met de verwachtingen in het vorige rapport. Er zijn wel iets minder kantoren die verwachten veel meer hbo-geschoolde adviseurs nodig te hebben.

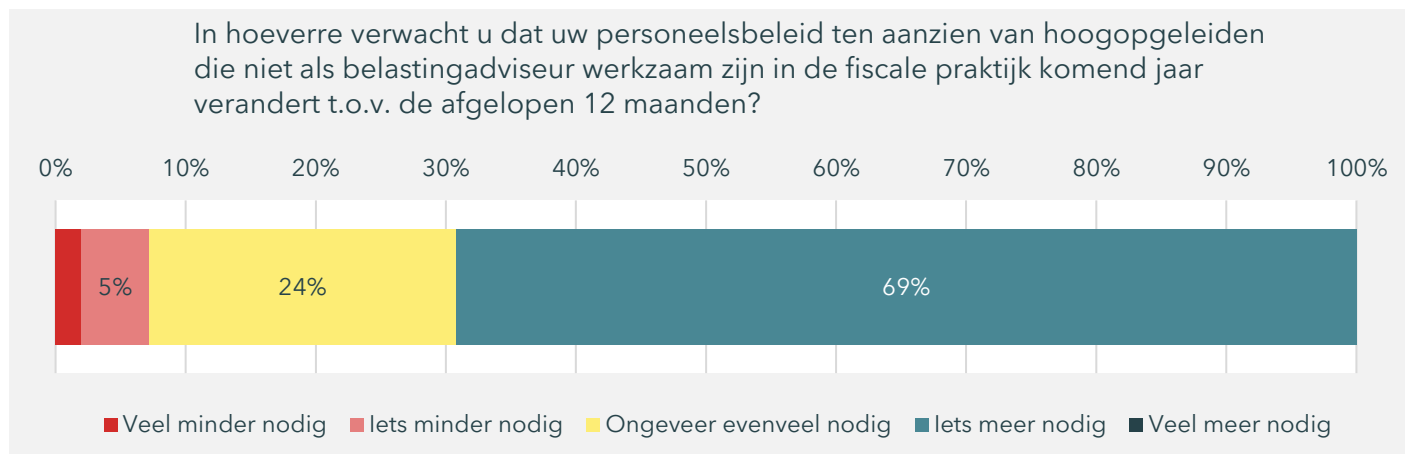
Figuur 6.4 Vrijwel alle kantoren verwachten meer academische belastingadviseurs nodig te hebben in het komende jaar

Bron: SEO Economisch Onderzoek, op basis van enquête onder belastingadvieskantoren (2024)

Naast fiscalisten verwachten kantoren ook een opletende vraag naar hbo'ers en academici die als niet-belastingadviseur werkzaam zijn in de fiscale praktijk. Dat geldt voor 69 procent van de kantoren (zie Figuur 6.5). Daarbij is er een samenhang met de grootte van de kantoren. Vooral grote kantoren verwachten meer niet-belastingadviseurs nodig te hebben. Bij kleine kantoren verwacht een meerderheid er ongeveer evenveel nodig te hebben.

Figuur 6.5 Kantoren verwachten ook meer niet-belastingadviseurs nodig te hebben in de fiscale praktijk

Bron: SEO Economisch Onderzoek, op basis van enquête onder belastingadvieskantoren (2024)

Bijlage A Onderzoeksverantwoording

Het onderzoek richt zich op studenten en afgestudeerden in fiscale opleidingen. Het onderzoek is gebaseerd op drie databronnen: registratiegegevens van DUO, de Microdata van het CBS en een enquête die door SEO Economisch Onderzoek is afgenomen onder kantoren met fiscaal personeel. Hieronder volgt een toelichting van de onderzoekspopulatie en de gebruikte databronnen.

Net zoals in eerdere jaargangen maakt deze editie gebruik van gegevens van het SEO-onderzoek 'Studie & Werk'. Voor dit onderzoek is in 2017 de overstap gemaakt naar registratiegegevens van alle hbo- en wo-afgestudeerden in Nederland, in plaats van de jaarlijkse enquêtes onder een steekproef van afgestudeerden. Deze gegevens worden geraadpleegd via de Microdata-omgeving van het CBS. Door het gebruik van registratiegegevens van het CBS kon de arbeidsmarktpositie van alle afgestudeerden in kaart worden gebracht (in plaats van een steekproef), tot tien jaar na afstuderen. Aan de andere kant bevatten de registratiegegevens geen informatie over de tevredenheid over de baan of de specifieke functie. Een andere beperking van het gebruik van CBS Microdata is dat geen gegevens gerapporteerd mogen worden over groepen bestaande uit minder dan tien personen.

Onderzoekspopulatie

De fiscalisten in dit onderzoek betreffen de fiscalisten die recent zijn afgestudeerd of nog studeren in het hoger onderwijs. Fiscalisten in het academisch onderwijs worden gevormd aan twee verschillende faculteiten: de juridische en de economische. Zij studeren de wo-masteropleidingen fiscaal recht (isat 66827) en fiscale economie (isat 66402). De masteropleidingen financieel recht (isat 60086), international and european tax law (isat 60459), law and economics (isat 60742) en international business taxation (isat 60686) worden in dit onderzoek eveneens tot de master fiscaal recht gerekend. De referentieopleidingen voor fiscaal recht zijn de masteropleidingen Nederlands Recht (isat 66451), Rechtsgeleerdheid (isat 60084) en Notarieel Recht (isats 60165 en 66828). De referentieopleidingen voor fiscale economie zijn de masteropleidingen Economics and Business (isat 60652) en Business Economics (isat 60901).

In het hoger beroepsonderwijs doorliepen fiscalisten lange tijd de bacheloropleiding fiscaal recht en economie (isat 34140). In 2017 is deze opleiding samen met de opleiding financial services management overgegaan in finance, tax and advice (isat 35517). De referentieopleidingen voor finance, tax and advice zijn de bacheloropleidingen Management, Economie en Recht (isat 34435) en Bedrijfskunde MER (isat 34139) en de bacheloropleiding Accountancy (isat 34406).

De fiscale opleidingen worden op een aantal onderwijsinstellingen zowel in voltijd als in deeltijd aangeboden. Er is voor gekozen om de deeltijdstudenten aan de hbo-bachelor fiscaal recht en economie en finance tax and advice niet mee te nemen in dit onderzoek. Bij deeltijdstudenten is het vanwege de mogelijkheid tot het combineren van leren en werken minder waarschijnlijk dat zij als 'jonge' fiscalisten hun intrede doen op de arbeidsmarkt, de groep die in dit onderzoek centraal staat. Door de deeltijdstudenten in het hbo niet mee te nemen ontstaat een beter beeld van 'nieuwe' afgestudeerde hbo-fiscalisten. Voor de universitaire fiscale opleidingen is dit in veel mindere mate het geval. Om die reden worden de deeltijdstudenten in de wo-studies wel meegenomen.

Registratiegegevens DUO

De data van DUO betreffen het aantal eerstejaars (per type hoger onderwijs), het aantal ingeschrevenen (naar hoofdstudie) en het aantal diploma's in het hoger onderwijs voor de fiscale opleidingen naar school-gemeente, opleidingsfase, opleidingsvorm en geslacht. Deze gegevens zijn geraadpleegd via https://duo.nl/open_onderwijsdata/databestanden/index.jsp. De gegevens van eerstejaars en studenten zijn beschikbaar voor de jaren 2005/2006 tot en met 2023/2024. De gegevens van diploma's zijn beschikbaar voor de jaren 2005/2006 tot en met 2022/2023.

CBS Microdata

Gebruikte databronnen

Bronnen

De gegevens uit hoofdstuk 3 tot en met 5 zijn afkomstig van de Microdata van het Centraal Bureau voor de Statistiek. De CBS Microdata bestaan uit verschillende gegevens die op persoonsniveau te koppelen zijn. In de analyse is gebruikgemaakt van onderwijsdata afkomstig van de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO), inkomensdata afkomstig van het Uitvoeringsinstituut Werknemers Verzekeringen (UWV) en de belastingdienst, bedrijfsgegevens uit het Algemeen Bedrijven Register (ABR) en persoonskenmerken uit de Basisregistratie Personen (BRP).

Populatie

Door het gebruik van registratiegegevens beschikt het onderzoek over de achtergrondkenmerken en arbeidsmarktposities van alle afgestudeerden in (fiscale) hbo- en wo-opleidingen. In de registratiegegevens staan lonen zoals opgegeven bij de belastingdienst, de persoonskenmerken uit de Basisregistratie Personen en de onderwijsgegevens vanuit DUO. Dit onderzoek beschikt dus over complete en maximaal betrouwbare gegevens. Afgestudeerden die tijdens hun studie niet stonden ingeschreven in de Basisregistratie Personen zijn niet meegenomen in de analyse.

Uitkomstmaten

Inkomenssituatie

De inkomenssituatie is afkomstig uit het bestand met de sociaaleconomische categorie van personen in een bepaalde maand. Om de sociaaleconomische categorie te bepalen worden alle inkomsten in een maand uit de verschillende inkomstenbronnen die iemand heeft met elkaar vergeleken. In principe bepaalt het hoogste bedrag de sociaaleconomische categorie. Een mogelijke uitzondering hierop is wanneer een persoon is ingeschreven bij een onderwijsinstelling. Is dat het geval en zijn de maandelijkse inkomsten (exclusief studiefinanciering) lager dan de lage inkomensgrens voor een alleenstaande dan krijgt iemand de status 'student'.

De gegevens met betrekking tot de inkomenssituatie zijn afkomstig van Nederlandse instanties. Inkomsten uit het buitenland van personen die tevens belastingplichtig zijn in het buitenland zijn niet bekend. Met andere woorden, van personen die in het buitenland wonen en geen inkomsten hebben uit Nederland is geen informatie bekend.

Bruto maand- en uurloon

De gedetailleerde loongegevens zijn bekend voor alle bedrijven en organisaties die in Nederland loonbelasting- en premieplichtig zijn.

Het bruto maandloon betreft het totale maandelijkse basisloon van een werknemer, afkomstig uit één of meerdere banen. Een werknemer is iemand die in loondienst werkt. Dit betreft zowel 'reguliere' werknemers als Directeur-

Grotoaandeelhouders (DGA). Het basisloon is een benadering van het contractloon van een werknemer. Het wordt gebruikt om een zo constant mogelijk loonbegrip te hanteren. Onder andere bijzondere beloningen en uitbetaald overwerk worden niet gerekend tot het basisloon.

Het uurloon is berekend door het bruto maandloon te delen door het totale aantal contractuele uren per maand. Om de salarisgegevens van afstudeercohorten goed te kunnen vergelijken zijn de maand- en uurlonen gecorrigeerd voor inflatie. Dit is gedaan op basis van de Consumentenprijsindex, zoals gepubliceerd door het CBS.

Substantiële baan

Een substantiële baan voldoet aan de volgende vier voorwaarden:

1. Het betreft een baan in loondienst bij een bedrijf dat/een organisatie die in Nederland loonbelasting- en premieplichtig is;
2. Er is geen sprake van oproepwerk, uitzendwerk of stages;
3. De deeltijdfactor is minimaal 0,6. De deeltijdfactor is de verhouding tussen het aantal gewerkte uren per week en de gebruikelijke voltijdsarbeidsduur per week volgens de CAO;
4. Het uurloon is minimaal 1,4 maal het minimumuurloon voor afgestudeerde hbo'ers, en minimaal 1,5 maal het minimumuurloon voor afgestudeerde wo'ers.

De duur tot een baan is niet bepaald voor afgestudeerden die:

- Doorstuderen;
- Binnen drie maanden na afstuderen zelfstandigheid (DGA, Freelancer, meewerkend gezinslid en Zelfstandigen) als grootste inkomstenbron hebben;
- Binnen een jaar na afstuderen uitgeschreven worden uit de GBA. Omdat afgestudeerden die direct na afronding van hun studie emigreren vaak verzuimen zich uit te schrijven uit de GBA en het daardoor langer duurt voordat de persoon daadwerkelijk wordt uitgeschreven, is gekozen voor de termijn van een jaar. Uit verdere analyse blijkt dat deze personen inderdaad binnen een jaar worden uitgeschreven.

Voor bovenstaande gevallen zou de duur tot een baan oneindig kunnen zijn, omdat zij daar niet naar op zoek zijn geweest.

Vast contract

Om te bepalen of iemand een vast contract heeft, wordt gekeken naar de contractsoort van de hoofdbaan van werknemers. De hoofdbaan is de baan met het hoogste bruto maandloon.

Bedrijfsgegevens

Bedrijfssector

De bedrijfssector (van de hoofdbaan) is gebaseerd op de Standaard Bedrijfsindeling (SBI) van het CBS.

Bedrijfs grootte

De bedrijfs grootte (van de hoofdbaan) is gebaseerd op de grootteklasse-indeling in werkzame personen volgens de Structural Business Statistics (SBS) verordening van de Europese Unie.

Meetmomenten

Inkomenssituatie

De inkomenssituatie is gemeten in de maand december in het eerste of tweede jaar na afstuderen. Zo wordt de inkomenssituatie van het cohort afgestudeerden in september 2020 tot en met augustus 2021 gemeten in

december 2022. Voor de afstudeerders in september 2020 is dit zestien maanden na afstuderen, voor de afstudeerders in augustus 2021 vijf maanden na afstuderen.

Salarisgegevens

Het bruto maandloon, uurloon, het hebben van een vast dienstverband, de bedrijfssector en de bedrijfsgrootte zijn voor alle afgestudeerden geobserveerd in de maand september in het tweede jaar na afstuderen. Zo worden de lonen van het cohort afgestudeerden in september 2020 tot en met augustus 2021 gemeten in september 2022. Voor de afstudeerders in september 2020 is dit twee jaar na afstuderen, voor de afstudeerders in augustus 2021 iets meer dan een jaar na afstuderen. Gemiddeld worden de salarisgegevens geobserveerd ongeveer vijftien maanden na afstuderen.

Eigen enquête onder werkgevers fiscaal personeel

Voor het onderzoek van dit jaar heeft SEO Economisch Onderzoek een enquête afgenomen onder de kantoren in Nederland met tien of meer leden van de NOB. In totaal gaat het om 63 kantoren. Deze kantoren zijn in juni/juli 2024 door SEO en de NOB benaderd voor het invullen van een korte online enquête. De enquête bevatte dertien vragen over de recente en toekomstige ontwikkelingen in de in- en uitstroom van personeel op de verschillende kantoren. De enquête is door 27 van de 63 kantoren ingevuld. Alle antwoorden zijn vervolgens gewogen naar kantooromvang (op basis van het aantal NOB-leden). Het responspercentage gecorrigeerd voor de bedrijfsomvang bedraagt 47 procent.

“De wetenschap dat het goed is.”

SEO Economisch Onderzoek doet onafhankelijk toegepast onderzoek in opdracht van overheid en bedrijfsleven. Ons onderzoek helpt onze opdrachtgevers bij het nemen van beslissingen. SEO Economisch Onderzoek is gelieerd aan de Universiteit van Amsterdam. Dat geeft ons zicht op de nieuwste wetenschappelijke methoden. We hebben geen winstoogmerk en investeren continu in het intellectueel kapitaal van de medewerkers via promotietrajecten, het uitbrengen van wetenschappelijke publicaties, kennisnetwerken en congresbezoek.

SEO-rapport 2024-141
ISBN 978-90-5220-464-2

Informatie & Disclaimer

SEO Economisch Onderzoek heeft op de verkregen informatie en data geen onderzoek uitgevoerd dat het karakter draagt van een accountantscontrole of due diligence. SEO is niet verantwoordelijk voor fouten of omissies in de verkregen informatie en data.

Copyright © 2024 SEO Amsterdam.

Alle rechten voorbehouden. Het is geoorloofd gegevens uit dit rapport te gebruiken in artikelen, onderzoeken en collegesyllabi, mits daarbij de bron duidelijk en nauwkeurig wordt vermeld. Gegevens uit dit rapport mogen niet voor commerciële doeleinden gebruikt worden zonder voorafgaande toestemming van de auteur(s). Toestemming kan worden verkregen via secretariaat@seo.nl.

Roetersstraat 29
1018 WB Amsterdam

+31 20 399 1255
secretariaat@seo.nl
www.seo.nl